

Policydokument om arbeidstid

Møte med Akademikerens medlemsforeninger 9. februar 2011

Oppfølging av vedtak i Akademikerens styre sak 42/10, desember
2010

Nina Sverdrup Svendsen, utredningssjef Akademikerne

Tema for møtet

1. Akademikerens arbeidstidspolicy
– status og utvikling over tid
2. Foreningenes perspektiver på arbeidstidsutfordringene
3. Arbeidet med et nytt policydokument, organisering og fremdrift

Arbeidstid på dagsorden

- 1999: Colbjørnsen-utvalget
  - Aktualiserte behovet for å modernisere regelverket – AML
  - ”Nytt millennium- nytt arbeidsliv?”
- Ot prp 101 (2001-2002)
  - ”Frivillig overtid”, utvider ytre grenser
- 2004: Arbeidslivsutvalget – ALLU
  - Foreslo nytt arbeidstidsregime, rammepreget, bredt virkeområde
- Ot prp nr. 49 (2004-2005)
  - Videreførte i hovedsak de ytre grenser fra 2003. Fjernet automatisk unntak for særlig uavhengig stilling
- Ot prp nr. 24 (2005-2006)
  - Stoltenberg II-regjeringen reverserer liberaliseringer til før 2003 endringen og gjeninnfører samtidig automatiske unntak for særlig uavhengige stillinger
- Ot prp nr 54 (2008 – 2009)
  - Likestilling av skift og turnus
- Stoltenberg II 2005/6 – 2009
  - Stoltenberg II varsler at den vil ta bort automatiske unntak for særlig uavhengige stillinger. Høring mars 2008
- 2009 Finanskrise
  - Økte arbeidskraftkostnader politisk uaktuelt

Hvilke nye virkemidler trengte arbeidslivet i 2002?

W A S A T W O R K .

harman kardon

JBL

whfina

The Ultimate Force of Sound
The 2002 Home Theater System is the
most powerful and versatile yet.
Listen to this new digital 5.1
channel system with 1000 Watts of
power. The 2002 Home Theater
System features 4712 ports
and a 1000 Watt power supply.
In Home Audio, this power makes

Harman International

Industri eller kunst som norm i 2012?

Hovedorganisasjon for norske
akademikerforeninger

Overordnede problemstillinger / dimensjoner i lovutforming

- ▶ **Detaljregulering vs rammeregulering**
- ▶ **Lov vs tariffavtale**
- ▶ **Omstillingshemmende – fremmende**
- ▶ **Fleksibilitet for hvem til hva**

Akademikerens posisjon

- 1997: Idegrunlaget
  - Etablering av Akademikerne uttrykk for nytenking fra initiativtakerne, Akademikerforeningene
- 1999: Colbjørnsen-utvalget
  - ”Nytt millennium - nytt arbeidsliv?”
- 2004: Arbeidslivslovutvalget – ALLU
- Ot prp nr. 49 (2004-2005)
  - Gikk mot unntak for ledende stillinger, krav om rett til å ta ut avtalt merarbeid tid i fritid. ”Stram” på søndagsarbeid og lengden på gjennomsnittbergningsperiode.
- Ot prp nr. 24 (2005-2006)
  - Negativ til at Stoltenberg II gjennomfører unntak for særlig uavhengige stillinger
- Fra 2005/6 - 2009
  - Pragmatisk samarbeid på arbeidstakersiden etter regjeringsskiftet i 2005. Arbeidstid inngår som ett tema i en total arbeidslivslovgivningspakke (AML) hvor hovedformål er i fellesskap å presse Stoltenberg II regjeringen til å ”levere”
- Ot prp nr 54 (2008 – 2009) 2009
  - Positiv til likestilling skift og turnus
- Finanskrise
  - Aktualiserer nye grep for hvordan samfunnet tilrettelegger for kunnskap og kompetanse

Våger å tenke nytt!

akademikerne

Akademikerens vedtatte (prinsipielle) standpunkter

Generelt

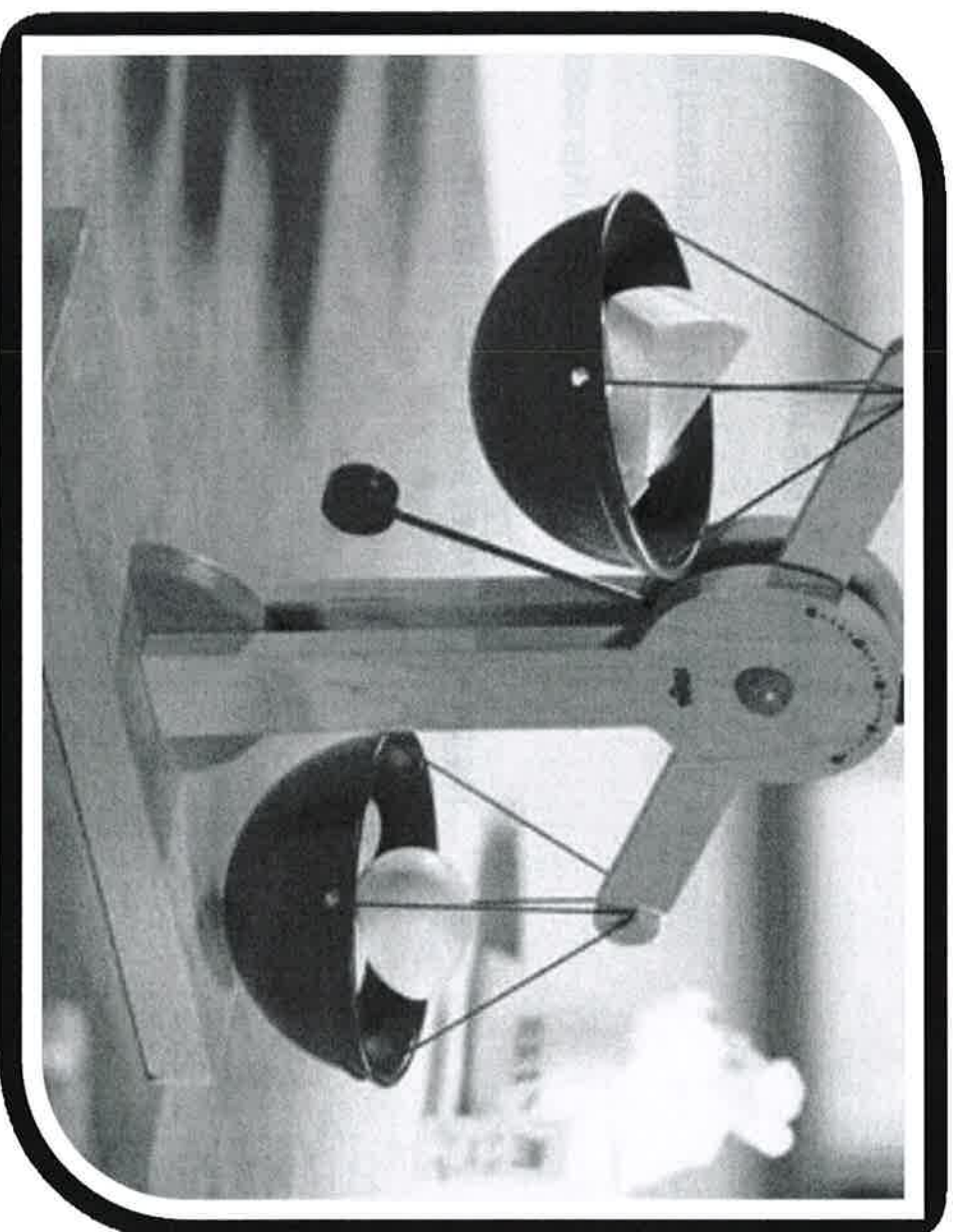
- Det prinsipielle valget står mellom:
  - Rammepreget lov som omfatter ALLE eller
  - Detaljregulering som krever unntak
- Vårt standpunkt er rammepreget lov hvor detaljer reguleres i tariffavtaler/individuelle avtaler.
- Tariffavtalenivå sentralt / innstillingsrett (med visse modifikasjoner...)
- Ikke to-sporet system tariffavtale - Arbeidstilsynet

Spesifikke bestemmelser

- Ingen automatiske unntak utover øverste leder
- Individuell unntaksadgang for ledende og særlig navhengige stillinger, unntak må begrunnes og avtales, informert samtykke. Alle bestemmelser kan inngå i individuell avtale om unntak bortsett fra 10-2, 10-11 nr.1, 2,7
- Adgang til å avtale arbeid utover alminnelig arbeidstid – innenfor lovens ytre rammer – mot lovfestet rett til å ta ut tilsvarende antall timer fri
- Positiv til å forskyve natt til kl. 22:00
- Negativ til å liberalisere adgang til søndagsarbeid
- Gjennomsnittsberegningsperiode??

Dilemma og paradoks?

- Balansegang fleksibilitet – vern
  - Mer rammepregede generelle bestemmelser som strategi for bedre vern og fleksibilitet, skal dette fortsatt være strategien?
- Dagens regler gir generelt snever unntaksadgang fra svært detaljerte regler
  - Tariffavtaleadgangen – sentralt veto
  - Definisjonene av ledende og særlig uavhengig stilling
  - Reglene fungerer dårlig både ut fra verne- og fleksibilitets hensyn for kunnskapsarbeidere
- Eks DN 29/1:
  - **Bryter loven – ubevisst**
    - ”Hege Guttormsen i Abella skriver i et debattinnlegg i Dagens Næringsliv 29. januar om kunnskapsmedarbeidere som bryter arbeidsmiljøloven ubevisst. En halv million personer jobber i kunnskapsnæringene. Omtrent like mange bryter arbeidsmiljøloven daglig. De vet ikke engang om at de gjør det. Det bare blir sånn...”

nva er akademikerens arbeidsusikkerheter:

Balansegangen arbeid og fritid, vern og fleksibilitet,

Hva er relevante rammebetingelser for arbeidstiden til den moderne kunnskaparbeideren?

Arbeidet med et nytt policydokument, organisering og fremdrift

- Administrativ arbeidsgruppe som kan skrive begrunnet forslag til policy
  - Politikk: Hva vil vi?
  - Jus: Arbeidstidsdirektivet, AML
  - Bredt sektorperspektiv
  - Kjønnssdimensjon
  - Tariffavtaleadgangen
    - Avtalenivå
- Innspill fra medlemsforeningene i dag tas med i arbeidet
- Skisse forelegges styret april
- Uttkast sendes foreningene mai, frist for tilbakemelding august
- Sluttbehandling i styret september 2011, strategidebatt

Arbeidstidsreglene, utdatert eller ikke oppdatert?

Innledning Norsk Arbeidslivsforum 9. mai 2011

v/ Åsmund Knutsen, fungerende leder Akademikerne

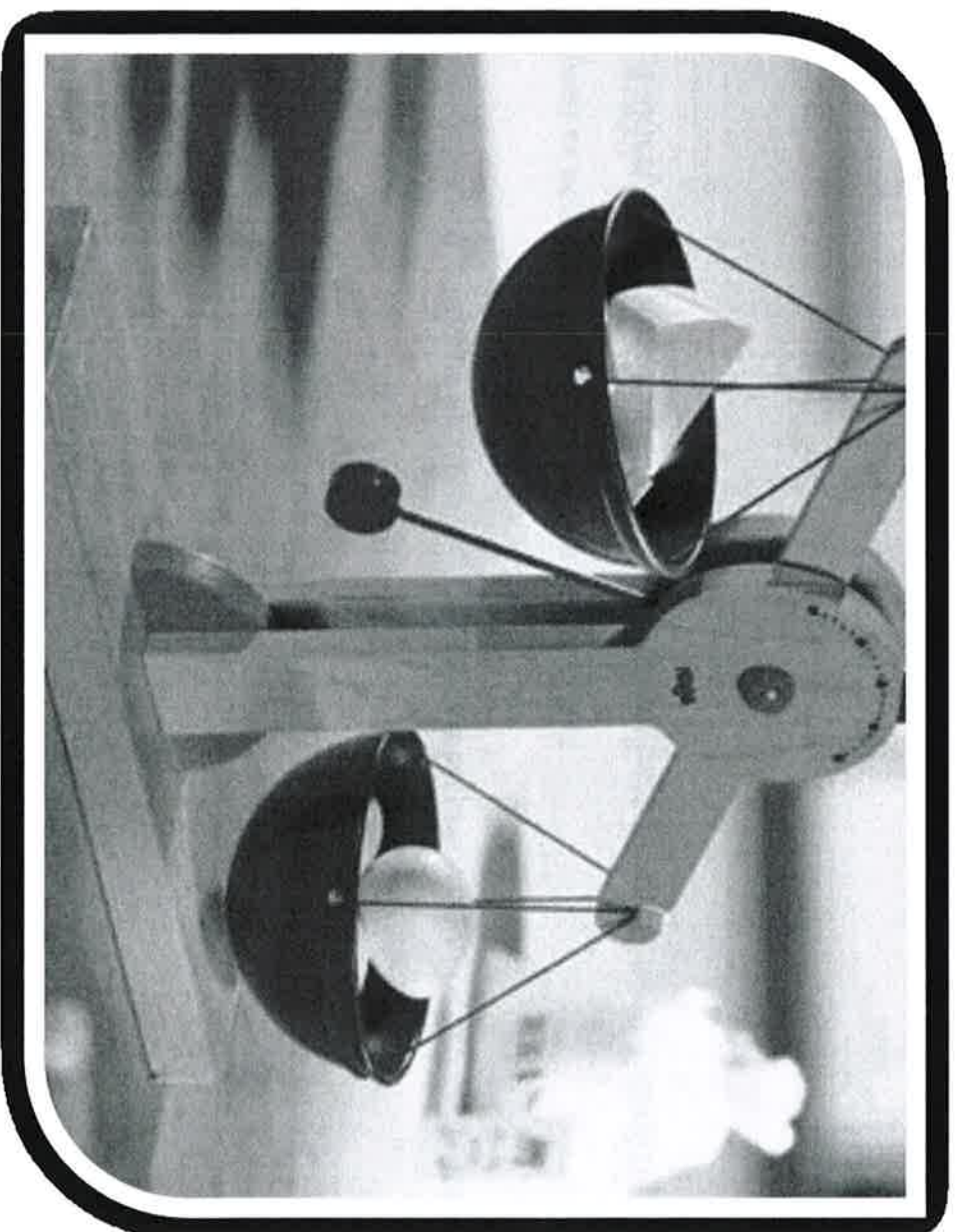
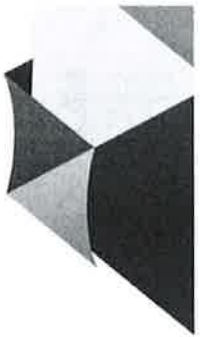
akademikerne

Akademikerne utgangspunkt - arbeidstid

- Hovedutfordringen med dagens regler er ikke reglene i seg selv, men det faktisk at mange, og stadig flere, arbeidstakere lovlig eller ulovlig unntas fra arbeidstidsbestemmelsene i AML kap. 10.
  - Automatiske unntak for ledende stillinger
  - Automatiske unntak for særlig uavhengige stillinger
- Omfanget tyder på at praksis strekker begrepene ledende og særlig uavhengige stillinger lengre enn det loven tilsier

} 250-500000

Hva er vår tids arbeidstidsutfordringer?

Balansegangen arbeid og fritid, vern og fleksibilitet,

Hva er relevante rammebetingelser for arbeidstiden til den moderne arbeidstakeren?

akademikerne

Utdatert?

- Mye tyder på at praksis fjerner seg fra loven, eks:
  - “Normal” arbeidsdagen unormal? stadig mer “normalt” at den overskrider 9 t/24t, 40t/uke, maks overtid 10t/uke, 25 t/4 uker, 200 t/år?
  - Forbud mot nattarbeid etter kl 2100?
  - Forbud mot søndagsarbeid?
  - Prosedyrer for unntak fra hovedreglene følges ikke?
  - Er arbeidstid, unntak, stillingstype mer styrt av karriereløp og stillingsstruktur enn AML kap 10?
- 60 % av norske arbeidstakere snakker sjelden eller aldri med sjefen om arbeidstid (Norsk respons desember 2010)
  - Vi er mer opptatt av at jobben blir gjort enn **når** den blir gjort
- Er svaret på dette å skjerpe etterlevelse eller vurdere om lovbestemmelsene er tidsriktige?

Vern versus fleksibilitet? Reglene fungerer dårlig både ut fra verne- og fleksibilitets hensyn

- De som unntas fra arbeidstidsbestemmelsene er helt uten vern:
  - Ingen ytre grenser for hvor mye du over tid kan jobbe, pr. døgn, uke, måned, år
  - ”Adecco-arbeidstid” på Ammerud hjemmet lovlig for denne gruppen
- For lite fleksibilitet både for arbeidsgiver og arbeidstaker dersom man omfattes?
  - Arbeidsintensive perioder
  - Kveld, søndag
  - Balansegangen arbeid – fritid i ulike livsfaser
- Hvordan verne de som trenger vern mot seg selv, sin arbeidssiver, fleksibilitetsbehov? Skape bevissthet omkring langtidsvirkninger? Kan ledelse erstatte der loven ”slipper”?

Flleksibilitet til hva?

- Våre medlemmer ønsker:
  - Trygge, sunne arbeidstidsbestemmelser
  - Balanse arbeid og fritid
  - Flleksibel adgang til faglig utfoldelse
  - Flleksibilitet til å balansere omsorg og jobb
  - Flleksibilitet i livsfaser

- Flleksibilitetens grenser?
  - Loven må sette grenser for alle – standard for hva som er forsvarlig
  - Moderne teknologi aktualiserer det venedelige arbeidslivet, for stadig flere arbeidstakergrupper.

Behov for endringer ?

- Konklusjon: Det er behov for å vurdere lovgivingen og tilpasse den til de behov hele arbeidslivet har. Loven må også treffe den delen av arbeidslivet som har forandret seg mest siden 1977.
- Ny lovgiving som omfatter alle, ingen automatiske unntak. Unntak, avvik fra hovedregler må begrunnes og reflektere bevisste valg og vurderinger av forsvarlighet
  - Mer rammepreget?
  - Klarere, ufravigelige ytre grenser?
  - Større lokal handlefrihet innen ytre rammer, mindre ”byråkrati”?

Industri eller kunst som norm for dagens arbejdstidsregler?

akademikerne